Χριστούγεννα είναι το νέο και αναπάντεχο

Θα ξεκινήσω με μια μικρή προσωπική ιστορία. Για εμένα η Παρασκευή ήταν μέρα εκκλησιασμού και μετά προβολής οικογενειακής ταινίας σε μια αίθουσα ΕΠΑΛ. Κάτι έπρεπε να κάνουμε στις δύο ώρες διδασκαλίας πέραν του εκκλησιασμού που προέβλεπε το πρόγραμμα. Έτσι, άφησα στα ίδια τα παιδιά τη φροντίδα να επιλέξουν τι ταινία θα δούμε και περίμενα με μεγάλο ενδιαφέρον. Διάλεξαν μια κλασική κωμωδία με θέμα την ύπαρξη του Άγιου Βασίλη. Και το βρήκα πολύ τρυφερό και συγκινητικό. Αυτά τα παιδιά, με τόσες δυσκολίες στη ζωή τους, με τα σκουλαρίκια τους, τα λαϊκά τους και τη ραπ τους, με τα ψευδώνυμα και τη μαγκιά τους, σ' αυτή τη μετέωρη ηλικία σε έναν μετέωρο κόσμο, σε αυτό το παρατημένο γκρίζο κτίριο με τα σκουριασμένα καλοριφέρ και τις μεταλλικές πόρτες, που καμιά φορά μου λένε ότι είναι μία φυλακή, διάλεξαν να δουν μία ταινία που λέει ότι ο Άγιος Βασίλης υπάρχει. Κόντρα σε όλα τα στερεότυπα, αναπάντεχα, διάλεξαν μια ταινία για την ελπίδα και την αγάπη.

Έχει άραγε να μας πει κάτι αυτή η ιστορία από το κατεξοχήν σχολείο των εργαζόμενων τάξεων; Μια χριστουγεννιάτικη ιστορία από ένα ΕΠΑΛ; Τι μας λένε τα παιδιά μας;

Αυτά τα πράγματα, το αναπάντεχο, η ελπίδα, η αγάπη, μάς αφορούν στην αριστερά, αφορούν ένα σοσιαλιστικό περιοδικό σαν το δικό μας. Μπορούμε αρκετά να συζητήσουμε για την ετερονομία και τις αρετές της κοσμικής έναντι της θρησκευτικής πίστης, παραμένει ωστόσο ότι, όταν αναπάντεχα έρχεται μια γέννηση, όπως αναπάντεχη είναι κάθε γέννηση, όταν φέρνει η γέννηση το νέο, όπως κάθε γέννηση, κι όταν μάλιστα αυτή είναι η γέννηση ενός Θεού που γίνεται άνθρωπος, σε μια φάτνη φτωχική, αυτό το συμβάν, αυτή η ενανθρώπιση της αγάπης ανάμεσα στους ταπεινούς, είναι το αντίθετο του συντηρητισμού -εξ ορισμού το νέο και αναπάντεχο είναι το αντίθετο του συντηρητισμού- και κάτι που βρίσκεται στην καρδιά και της δικής μας πίστης και απιστίας.

Έτσι, για την αγάπη έχουν γράψει σοσιαλιστές που δεν μπορεί να αμφισβητήσει την πίστη τους κανείς. Μου έρχονται τώρα στο μυαλό ο Γκεβάρα, ο Μπάλντγουιν, οι Χαρντ και Νέγκρι. Αλλά και στην ελληνική σοσιαλιστική παράδοση θα βρούμε παραδείγματα. Τι είναι αυτό το Την πόρτα ανοίγω το βράδυ, σε στίχους Λειβαδίτη και μουσική Θεοδωράκη; Αν μπούμε μάλιστα στην ποπ κουλτούρα που συνδέεται με την αριστερά από τα '60s και μετά, η αγάπη είναι η λέξη κλειδί. Ή πιο πίσω να πάμε, στους σαινσιμονιστές, στους πρωτοσοσιαλιστές, όπως τους περιγράφει πυρετώδικα ο Ρανσιέρ, κι ακόμη πιο πίσω, στα θρησκευτικά κινήματα που προεικονίζουν τον κομμουνισμό. «Όλα είναι κοινά», αυτή δεν είναι η κραυγή των πολιτικών μας προγόνων, αυτή η απροϋπόθετη αγάπη;

Μην τα πολυλογώ. Χωρίς να υποτιμάμε τις υπόλοιπες φλέβες, δεν γίνεται να μην δούμε ότι ο σοσιαλισμός είναι ένα πνευματικό κίνημα που σηκώνει ψηλά την πίστη και την αγάπη, στην πράξη και όταν όλοι οι άλλοι παραιτούνται. Από την άλλη, καμία εντύπωση δεν προξενεί το γεγονός ότι, στα θεμέλια της φιλελεύθερης παράδοσης, στον Χομπς, βρίσκεται κάτι αντίθετο της αγάπης: ο φόβος, μια απαισιόδοξη ανθρωπολογία, που υποτιμά τον άνθρωπο για να δικαιολογήσει την απανθρωπιά της αστικής εξουσίας.

Εμείς, δεν πρέπει να φοβηθούμε να ελπίζουμε το καλύτερο από τον άνθρωπο. Σ' αυτή τη σκοτεινή εποχή, που κυριαρχεί ο φόβος, που καλλιεργούνται και προτάσσονται τα κατώτερα ένστικτα του είδους, δεν θα πρέπει να φοβηθούμε. Θα πρέπει να παρατηρήσουμε πώς λιώνει αναπάντεχα ένα σκληρό πρόσωπο και πώς υποχωρεί, όταν πούμε τη φρασούλα «καλές γιορτές». Κι έτσι να πούμε και τις υπόλοιπες λέξεις: αγάπη, αλληλεγγύη, δικαιοσύνη, ειρήνη.

Είναι αλήθεια ότι οργανωτικά και πολιτικά η αριστερά βρίσκεται σε θέση άμυνας εδώ και καιρό. Αυτές όμως είναι οι στιγμές κατά τις οποίες έχουμε περισσότερο ανάγκη να θυμηθούμε και να ανανεώσουμε τον αξιακό μας πυρήνα, καθώς η μάχη που δίνουμε είναι πρώτα και κύρια μάχη συνειδήσεων.

Είναι επίσης αλήθεια ότι χρειαζόμαστε μια πολιτική έννοια της αγάπης και ότι αυτή η συζήτηση καθόλου εύκολη δεν είναι.

Είναι όμως πάνω απ' όλα αλήθεια ότι τα παιδιά μας έχουν δίκιο. Έχουν δίκιο να μας εκπλήσσουν επιμένοντας σε αυτά που ξεχνάμε μεγαλώνοντας. Μέσα στη δουλειά, την καθημερινή εκμετάλλευση, αντιμέτωποι παντού με το θέαμα του αλυσοδεμένου ανθρώπου, φοβισμένου και μικρού, από την Ουκρανία μέχρι την Παλαιστίνη, να δολοφονεί τη μάνα του και να ξυλεύει τα δέντρα κάτω από τα οποία μεγάλωσε, όλα για πέντε αργύρια, ξεχνάμε, ξεχνάμε το θαύμα.

Αλλά αυτό δεν μας ξεχνά. Η μικρή Τζο γέρνει το κεφάλι της στο θρανίο και ονειρεύεται τον Άγιο Βασίλη, εντελώς αναπάντεχα, εκεί που δεν το περιμένεις. Κι εκεί, σ' αυτή την πλησμονή της προσμονής, σ' αυτή την επιμονή που έχει ένα μικρό κακτάκι να ανθίζει, μπορούμε να ακουμπήσουμε. Είναι πάτημα πολύ μεγάλο. Αρχιμήδειο σημείο για να κινήσεις τη γη.